

Mulgi keelen 2017

TRÄHKE

Jaak Kõdar
VILLAVIKERKAAR

MÕTSA PUNATSE, KÖLLATSE,
UTEKSE VALGE JA VILLATSE,
TIBUDEL LAULUARJATSE,
KUULI LÄÄVE KARJATSE.

NISUPÕLD KÖLLETES KUUKI,
KUREMARI JOODELDES JUUKI,
VIKERKAAR EHITES SILLA
SÜGISE KULDSESE VILLA.

UTE VALGE JA VILLATE,
LATSE VILLAN JA VALLATU.
NOBESTE KUAVE VARDA
VILLA KAH SÜGISEKARDA.

Mulgi kiil: Kristi Ilves

Alli Laande
ARVUTIN

ARVUTIN OLLA OM ÄÄ,
KENNIGI MIUT SÄÄL EI NÄE.
EMÄ SIS ÄRÄ EI VÄSI,
ESÄ TÜÜD TETÄ EI KÄSI.
KIK OM NII RAHUL JA VAIT.
KAS ELU OM NÕNDA OOL RAIT?

Kristi Ilves
KUULI-KUULI!

KUI SAAT SEITSE AASTET VANAS,
OLET KOOLI JAOS SA PARAS.
LASS JA TÕINE, KOLMAS-NELLÄS-
NÕNDA LAITS SAAP ÄSTE TARGAS.

REHKENDUS JA ÜITSKÕRDÜITS-
TAHVLE IHEN KOOLILAITS.
LAULUTUNN JA EMÄKIIL –
SALMI KÕRDAT KOOLITIIL.

OLE POISS VÕI OLE TÜDRUK,
KOOLITARKUST IKI VAJA.
TAHVLE-TUHVLE, VIHU UHKE –
NEID OM VAJA KOOLIMAJAN.

SISUKÕRD

Mötsakooli kuulmeister <i>Kristi Ilves</i>	4
Kärblese koolipäev <i>Kristiina Kass</i>	6
Kudas iirepoiss oma põldu aris <i>Vello Jaska</i>	8
Post	10
Kudas kennigi pannkuuke süüp <i>Markus Saksatamm</i>	12
Kokanukk <i>Kamaga pannkoogi</i>	14
Meisterdus <i>Tunnilaan</i>	15
Luudus <i>Iki, iki lõune poole!</i>	17
Nali	18
Arva ärä!	19
Pildilugu <i>Kummituse koolimajan</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteaakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 + ILMUB KORD KUUS

Toimetuse address:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Päatoimetei Ilona Martson
Mulgi Täheke toimetei Kristi Ilves
Kunstiline toimetei Priit Rea
Makett: Dan Mikkin

Tähekest saap telli e-arve püsivõtmiseks
www.tellimine.ee

telefon 617 7717

Kaasepildi om joonistenu Ülle Rosenberg

Mulgikiilne Täheke tulli vällä
Mulgimaa kultuuriprogrammi abige.
Sii om Tähekesese ja Mulgi kultuuri
instituudi ütine ettevõtmine.

RAHVAKULTUURI
K E S K U S

Joonistenu Mia-Triin Ütsik, 5. lass

MIU KODUKE

MIU KODU OM TILLIKE TÄPIKE
PERIS MULGIMAA VEERE PÄÄL.
EI MERD, EI SUURLINNA TULESIT,
EI KULDA, EI NAFTAJÖGESIT.
MULLE PAIST – JUST NII OMGI ÄÄ.

MIU KODU SEN TILLIKSEN TÄPIKSEN
SUURE MAAILMA KAARDI PÄÄL.
USSAIAN PÖLITSE TAMMEPUU
JOBA AASTESADU SIIN OLLU, MA TÄÄ.

TÄÄVE TAMMEPUU MÕNDAGI KÕNELDE
MULGI ELUST NII VANA KU UUT.
TULEP PALT ÄSTE KULLETE,
TASA ISTU JA UUTA TUULT.

TARVASTU ÜÜKE

Päevapildi om tennu Kristi Ilves

*Karmen Kask, Abja gümnaasium
Mulgi kül: Kristi Ilves*

Kristi Ilves

MÕTSAKOOLI KUULMEISTER

Mõtsakooli uus aaste akkap pääle sõs, ku edimese puulehe om kõllatses minnu. Kuul om keset mõtsa suure kuuse all.

Jänesseemä karglep kooli manu oma kolme pojage. Põdravasik tulep raginege läbi võsa. Karuesä saadap kuuse ala kaits karvast poiga, kitsitallekse tuleve suurembe pundige, rebäsekut-siku pistäve puhma tagast oma teräve nõnakse vällä, ilvessepoja tuleve puu otsast maha. Lassi

jagu latsi om edimest tunni uutman.

A egä aaste om Mõtsakoolin sama mure – kuulmeisterd om rasse löödä. Kigil suurdel luu-mel om nõnda pallu tegemist, et kellegil ei ole mahti õpetejes tulla.

Nõnda om sii aaste kah. Latse oodave edimest tunni, a kuulmeisterd ei paista kunnigil. Jänesse kepsuteve ümmer puhmide, põder närip aaviites puuosse, kitsitallekse kargleve nõndasama, rebätse ja ilvesse aave üitstõisi nalla peräst taga ja karupoja om päevä kähen peris suikma jäänu.

Paari tunni peräst ruumap aigapidi paju-puhma tagast vällä tigu.

„Tere ommukut, latse! Mia ole tede uus kuulmeister. Saame tuttaves ja akkame kohe edimese tunnige pääle,“ ütelp ta, ku om kuuse manu jõudan.

Kik vaateve tigu suure imestusege ja tereteve vastu.

Pääle tuttaves saamist, penginaabride valimist ja vihkege sehkendemist akkapki edimene tunn pääle. Sõs tulep tõine tunn. Kui sii kah läbi saap, vaatep tigu päevä poole ja ütlep: „Näe, õhtu akkas joba tuleme. Ma pia minekule säädmä, sõs jõvva enne pimet iluste kodu. Olge kik ommen ommuku aigsaste latsin, tulep pikk koolipäe.“

Loomalitse jooseve müüdä mõtsa laiali, omal ää miil, et koolipäe nõnda kähku otsa sai.

Tõise päevä ommuku om kik aigsaste kuuse all latsin, nagu kuulmeister käsk. Pallald üits om puudu – õpeteje tigu. Ku edimene päev olli tore sõpruge kokku saia ja nõndasama mängi,

sis nüid tahas latse oma uvve kooliraamatu valla lüvvä ja äid indit kodu viia. A ei ole, kes käsku annas ja indit panes.

Raasike enne lõunet tulep tigu ja akkap tunnege pääle. Loetes, kirjutedes ja lauldas. Perämine om tansutunn, a sii jääp ärä, sest kuulmeister piap akkame kodu poole mineme.

Kolmandel päeväl ei tule üitski laits kah enämb õiges aas kooli manu. A iki om kik enne latsin, ku kuulmeister tigu kuuse manu ruumap. „Õpeteje, õpeteje, kas me saame täembe oma rehkenduse vihu kätte?“ uurive kitsitalle, kes tahave kangeste emäle äid indit kodu viia.

„Ma es jõvva vihupakki kodu vedäde ja koolin es ole aiga parande. Väte täembe jõvva ärä vaadete,“ kost tigu selle pääle.

„Kuulmeister, kas täembe iki tansutunn om?“ küsive karupoja.

„Ehh,“ ühmäp tigu üleõla ja ruumap edesi. Varsti om koolipäev läbi.

Nelländel päeväl om Mõtsakooli ümmer kik vakka. Alla päeväveeriku aal jõvvap tigu oma vihupakige kohale. A latsi ei ole – kes taht käia siandsen koolin, kun kuulmeister esi üttepukku ildas jääp, indit ei panda ja tunni ärä jääve.

Paari päevä peräst om Mõtsakoolin loomavanembide kuunolek. Arutedes, kunkottald löüdä uus ää kuulmeister.

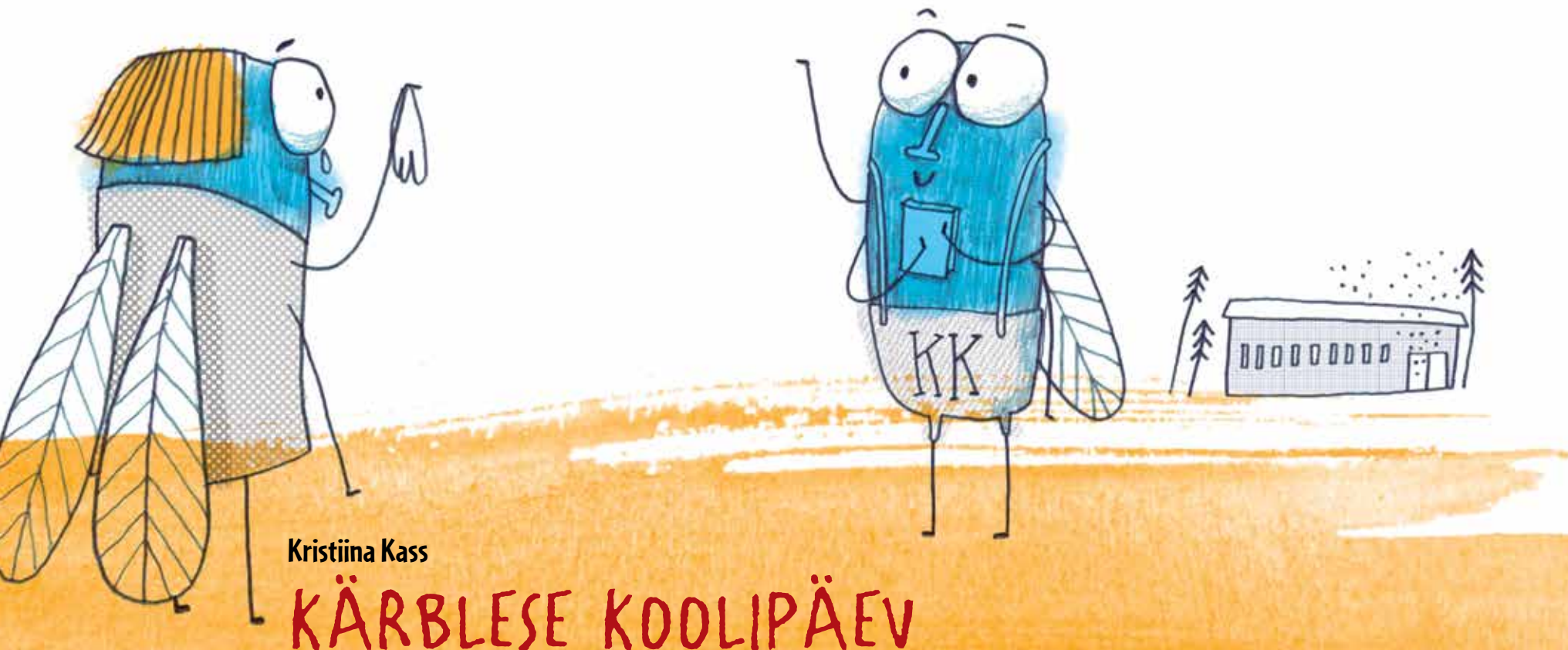
Viimäte tetäs otsus, et kik loomalatse jääve ses talves kodu õpma ja emä-esä piave oma poigel esi õpeteme just sedä, mes neil kige roh-kemb vaja om.

Jänestel om viis tunni päevän aake tegemist

ja kolm tunni peitust. Põdravasik õpip usinaste puude tundmist ja kuurmist, karude arjuteve pesäehitust ja õpive marju tundme. Kitsitallekse arjuteve päev läbi kiiret juusku ja kõrgese kargamist. Rebäsekutsiku õpive linde tundme ja urge kajume. Ilvessepoja piave pallu puu otsa ronimist ja illaksi iildmist arjuteme.

Kigil loomalastel om nüid kige paremb ja targemb kuulmeister – oma emä või esä.

Kristiina Kass

KÄRBLESE KOOLIPÄEV

Kärblene Käki pidi edimest päevä kuuli mineme.

„Oh Käkike, alla eila ollit sa tillike tõuk, a nüid joba koolilaits!“ ütél Käki emä ääle värinege ja pühk silmänukast pisare ärä.

„Õpi sis iki oolege, omju!“

„Jah, ääd aiga!“ õigas Käki üle õla ja põrut kooli poole.

Kärbleste koolimaja olli suur ja uhke. Joba tõuguian olli Käki tunda saanu kooli imeääd meelitevet lehkä, kuulu koolikellä kõlinet ja lehmi müügmist. Käki olli arvanu, et lehmä om kärblesekooli kuulmeistre, a emä sellät, et lehmä

om kärblesekooli rumale, a äätahtligu allüirnigu. Pallald sis, ku na oma ändege vehive, oles targemb kaugele oida.

Koolin olli pallald kaits lassi: edimene ja perämine. Mõlemben lassin olli viissada õpilast, nõnda et enne tunde akatust olli laudast kuulda peris kõrralikku surinet ja põrinet.

„Tore teid koolin nätä!“ ütél edimese lassi õpeteje, tõsitse näo ja alli abemege rovva Kärblene.

„Täembese päevä teema om vigurlendämine, uupe iist pagemine, inimeste säet liimilõkse

ärätundmine ja lendäve irmutuse. Nii täembe õpit asja võive üitskõrd tede elu päästä, nõnda et pange nüid suu lukku ja kulleke oolege.“

Kik viissada edimese lassi last jäive aupakli-gult vait. Kuulmeister käsk lastel äste oolege vaa-dete, lennäs sis katussetala päält mineme ja tulli maha lehmä taguotsa pääle. Raasike enne sedä, ku lehmä saba viuh! tei, pist õpeteje nobeste leh-mä selläst mineme ja tulli jälle katussetala pääle maha. Latse es jõvva kuulmeistre nobedust ja osavust ärä imeste.

„Teke järgi!“ kamand õpeteje. „A oidke en-nest sabapikkusest kaugembele. Ja lennäke laia-li! Paarkümmend õpilast üte lehmä pääle, mitte rohkemb!“

Viissada edimese lassi kärblest lätsive nüid õhinage lendu. Muduki olli suuremb jagu neist kuulmeistre õpetuse joba ärä uneten ja sedäviisi tullivegi na suuren parven kige lähembe leh-mä selgä maha. Lehm läits selle pääle marru, akas kõvaste müügmä ja ännäge vehkma, eitunu kärbleselatse pagesive tuhatnellä tagasi katusse-talalassi.

Kuulmeister mühät ja näidäs sis pikä keerun pagla pääle, mes ripni raasike allpuul laudaakne kõrvan.

„Vaadeke ja jätke miilde! Sii sääl om surma-pagel! Liimilõks! Kes selle vastu lendäp, sii om kadunu miis.“

Latse vahtsive irmuge liimipakla, mille kül-gi olligi joba egätsugutsit putukit kinni jäänu. Õpeteje lask kinnijäänude mälestuses pää kõr-ras norgu ja latse teive sedäsama. Nüid viis kuul-

meister lassi vällä puu otsa. Ilm olli lämmi ja päe paist.

„Kas te tääde kah, mille iist te piade ennest vihmätse ilmage oidma?“ uur õpeteje.

„Vihma iist!“ vastas Käki.

„Õige! A kuiva ilmage?“

„Nende elukide iist, kes lendäve!“ tääd Käki.

„Täpi päält!“ noogut õpeteje. „Nii om linnu!“

Kuulmeister tei linde järgi. Ta näidäs, kudas mõni neist liigup väige kähku ja äält tegemede läbi õhu, nõnda et parembel kõrral näep neist pallald müüdä vilksavet varju. Ütekõrrage olli kunnigilt nende manu lennänu suur lind, kes ra-bas õpeteje oma noka vahele.

Kärbleselatse leive vaimustusege käse ja sii-bu kokku, sest koolitunn olli ollu tõeste põnev. Ja miandse ennenägemede lennavigurige rovva Kärblene olli akkame saanu!

Latse uutsive viil tükk aiga kuulmeisterd ta-gasi, a kui sellest mitte sinist juttigi es paista, sis mõtlive na, et koolipäev om läbi ja kik võive ärä kodu minna.

Emä võtt Käki kodun kakakoogige vastu.

„Kudas su edimene koolipäev läits kah? Kas kuulmeister olli tore? Kas midägi tarvilikku kah ärä õpside?“

„Jah, tiiät, koolin om iki maru tore!“ kitt Käki õhinage. „Sääl olli lehmä-, liimi- ja linnupaklu ja lendävit ändu ja kikke muud ohtlikku raami! Ön-nes es sada vihma, mudu me oles kik ärä uppu-nu!“

Emä sasis Käki pääd ja naarat ellaste.

„Oh sa tobuke! Tule, lääme kuuki süümä!“

Vello Jaska

KUDAS IIREPOISS OMA PÕLDU ARIS

Ku keväd kätte jõvvap ja ilma iluses lääve, akkave kik mõtleme, kudas põllu aritu ja villä maha külitu saave. Üits ommuku, ku päe juba peris lämmeld paistma akas, tullu üits väike iirepoiss kah urust vällä ja sibas oma maalapi manu, et vaadete, kas sääld om kah juba lumi ärä sulanu. Ku ta kohale jõudse, näi, et põllu pääl ei ole enämb lume tiksugi. Sii olli selge märk, et nüüd tulep kähku kevädiste tüüdege pihta akate. Aga tal es ole üttegi tüüriista, millege põldu aride saas.

Ta istse edimese ettejuhtuve mättä pääle ja akas mõtleme, kudas oma väikse põllulapi iki üles kündä ja tasatses äeste saas. Aga egä tal midägi tarka kõrra pääld pähä es tule küll. Ku iireke olli juba paar kõrda sügävest enge põhjast ohanu, kuulse ta äkki määnestki imelikku ääld, mis järest kõvembini kostma akas. Ta vaades ümmerringi ja näi, et üits väike roosa loomake tulep imelikult röhkin ja kogu aig nõnäge maad songin temä poole.

„Piiks-piiks. Kes sia olet?“ käänd murest murtu iirepoiss tuleja poole.

„Röh-röh, mia vai?“ küsse tuleja vastu ja imest, et temä tii pääl tõisi loomaksit kah liikvel om.

„Piiks-piiks-piiks. Sina jah. Ütle, kes sa olet?“ küsse iirepoiss nüüd juba julgembeld ja kõvembe äälege.

„Mia vai? Röh-röh-röh. Kas sa sis miut ei tunne? Mia ole väike roosa pörss,“ üteli tuleja ja lei jälle oma ümäriku kärsä maa sissi.

„Ei tule nigu ette jah. Piiks-piiks. Aga mul om suur mure ja selleperäst ei saa mia präegu muude asju pääle mõteldegi. Piiks-piiks,“ lause iireke vastu.

„Röh-röh, vai mure. Mis mure sul sis om?“ tõmmas pörss oma nõna maast üles ja jäi kulleme.

„Ma pia oma aiamaa üles kündmä, aga miul ei ole atra, piiks-piiks,“ näedäs iir kápäge oma maatükikse poole.

„Röh-röh. Sii kah mõni mure. Selle tüü saa mia ilma adategi ärä tetä,“ üteli pörss muigamisi ja sorgas oma kärsä maa sissi.

„Piiks-piiks, oi ku äste, piiks-piiks,“ lei iirepoiss vaemustusen käse kokku, kui roosa pörssake oma tugeve nõnäge põllukamaret pahupidi käändse.

„Piiks-piiks-piiks. Suur-suur tänu sulle, väike roosa pörssake,“ üteli iirepoiss, nagu naarul, kui temä nurm olli mustas käänetu ja selle kottal värske mulla lõhn õljumen.

„Ei ole tänu väärd. Röh-röh. Miule miildip maad songi ja selleperäst es ole sii tüü miule ültse rasse,“ kost pörsake ja akas endege rahuloleveld kodu poole mineme.

„Küntu nüid küll sai, aga kudas ma selle maa tasatses saa?“ läits iire miil jälle nukras.

„Kaak-kaak-kaak,“ kostse äkki iirekse kõrvu.

„Piiks-piiks-piiks, ku ilus kirivene sa olet,“ käänd iirepoiss imestunu pilgu tuleja poole.

„Kaak-kaak, miu kirivese sule miildive palludele,“ üteltuleja uhkeld ja akas oma jalguge maad siblime.

„Piiks-piiks. Just sedä mul vaja olligi!“ üidse iir luutusrikka ääle.

„Kaak-kaak. Es saa aru. Mes sul vaja om?“ käänd kana nüid oma silmä iire poole.

„Piiks-piiks-piiks. Roosa pörsake kündse miu maa küll üles, a tasatses äeste ei ole mul tedä millegige. Või-olla saat sia avite?“ palle iir kana.

„Kaak-kaak-kaak. Sii om miu kähen väike asi,“ üteltuline tähtsald pääd vanguten ja akas nii usinaste rehitseme, et muld lennäs.

„Pallu tänu sulle, tüükas kana. Nüid om mu põlluke sile nigu laud,“ õegas iireke oma ääle abilisele, kes olli juba kodu poole minemen.

„Nojah. Aga siimne. Kudas ma nii siia saa ja maha külide jõvva?“ ohas iirepoiss jälle süäme põhjast. Säälsaman tundse ta, et keski temä pehmet karva oma lämme käege paitep.

„Piiks-piiks. Mis nüid? Kes sa olet? Ma ei näe siut,“ läits väike põlluarija ärevile.

„Uhuu-uhuu. Mia ole tuul. Ma kuulse, et siul om vaja siimne nurme tuvva ja laiali külide. Ärä muretse. Mia avite siut, uhuu,“ ütelt tuul ja tõmmas jälle oma lämme käege üle iirepoisi imestunu näo.

„Piiks-piiks. Kas ma kuulse õigeste? Sia avitet miut?

No sis om ju kik mu mure murtu. Piiks-piiks,“ olli iireke imestusest vaimustusen.

„Uhuu-uhuu. Jah, sa kuulset õigeste. Sii om miu jaos väga lihtne. Las ma kogu viil raasike rammu, sis ma külvä su siimne maha ja tuu siia vihmapiilve, kes na üle niisutep ja iluste mulla sissi sökup. Uhuu-uhuu!“ puhas tuul ja läits oma tiid.

„Piiks-piiks. Küll om iki ää, ku äid sõpru om,“ suutse iirepoiss selle pääle ütelde ja akas rahuligu süämege oma uru poole tagasi vudime.

Vello Jaska
Joonistenu Kadi Kurema

Isabel Ilves, 4. lass

MUINASJUTT NÕIAST JA UIBUPUUST

Elli kõrd üits nõid, kes olli parajaste ametin uibu võlumisege. Ta tei paar võlusegu, mikest vorm siimne. Nõid läits tarest vällä, panni siimne maha ja laus manu võlusõna: „Pimmadi-pommadi puter pai, saagu sust ääde ubinidege uibu!“

A midägi läits võleste, kusus oopis pirnipuu. Nõid imest väega ja üteli: „Ek ollive võlusõna võle.“ Nõid tei uvve siimne ja laus võlusõna: „Ora oraka oss, saagu sust ääde ubinidege uibu!“

A siikõrd kusus kogunti apelsinipuu. Nõid nakas jälle võlume, nüid olli ta peris kindel, et saa akkame. Panni siimne maha ja laus: „Ubine pubin, pubine ubin!“

Ja nõia ehen seis äkitse suur uibupuu suurde punaste ubinidege. Nõid olli väega-väega rõõmus — arjute mine tiip meistres.

Teili-Liis Suvi, 4. lass

Kermo Kaljas, 5. lass

Jarek Luik, 2. lass

TAMMEPUU

Miu õvven saandit

külg külle kõrvan kasunu kaits iidset tammepuud.

Neid katte kaien mõika mia — om ilman pallu tähtsempet ku maine varandus.

Nõnna sõbralikult üteli põimin om mullan sügäven nende juure ja kõrgustese tõusup sedäsamuti uhke ossaruun.

Miä ole õnnelik, et egä ommuku võime minna kallisteme katte puud ja üteli neile mõlembile:

„Tere ommukut, miu sõbra tammepuu!“

Ursula Kask, 4. lass

EGÄ LOOMAL OMA POIG

Lehmäl vasik, lambal tall, kassil kassipoig, koeral kutsik, sial om pörss ja näe, säält tulep obene, kel pojjas varss.

Mia-Brigitta Kommer, 4. lass

Steven Savi, 2. lass

Andra Palumaa, 3. lass

IMELIK UNENÄGU

Lätsi ubineraksu,
peräst naabremihe käest saie laksu.
Emä-esä tõrelive,
miu juussit pidi kaksive.
Otsustasi ärä mia –
kodust jalga lase mia.
Kõndse läbi puul ilma,
ku äkki emä vaades silmä –
selgusi – ole kodun tagasi
ja rännäkul mia magasi.

*Rhett Perve
Vara põhikool*

Milena Kõiv, 6. lass

MULGIMAA

Mulgimaa on üvä paik,
kaardil tillike laik.
Siin om mäge, siin om orgu,
mulk ei lase nõna norgu.
Elä Abjan, kasva siin,
lähiksen om Läti piir.
Piirini küll vähä maad,
a miu kodu Mulgimaal.
Sõpru miul siin terve ulk,
ole uhke, ole mulk.

Kendra Kallisto, 4. lass

MIU KALLI

Sii om miu vanaesä –
ta om tore miis.
Miul om ka vanaemä –
kes om õige ää.
Ütle sedä siul –
na om kalli miul.
Ja neil om kuldse käe,
mia sedä egä päe näe.

*Anette-Mirell
Kallas, 4. lass*

Lisete Vaarman, 6. lass

TAHAS KIKKE TÄÄDÄ

Tahas täädä:
kumb olli enne, kas muna või kana?
Tahas täädä:
mikeperäst kuu om nuur ja vahepääl vana?
Tahas täädä:
mikeperäst om nõglal silm, mitte suu?
Tahas täädä:
mikeperäst mia ole tillike, esä suur?
Tahas täädä!
Tahas kikke täädä!

Garlis Hendla

*Kirjutive Abja gümnaasiumi latse
ja joonistive Tarvastu muusika- ja
kunstikooli latse*

Laits: Süüp koogi ära. Ja küsip kohe teise manu!

Võimlemise õpeteje: Panep kik koogi enne süümist pikkuse järgi rivvi.

Markus Saksatamm

KUDAS KENNIGI

Koolijuhateje: Süüp koogi ära. Ku kött tühjäs jääp, kutsup koogi vanembe kuuli.

Soldan: Annap enne süümist pannkoogile au.

Kindral: Kärgip, et mesperäst pannkuuk talle au ei anna.

Kuulmeister: Kutsup koogi enne süümist vastame. Inde kirjutep ta koogi pääle moosige.

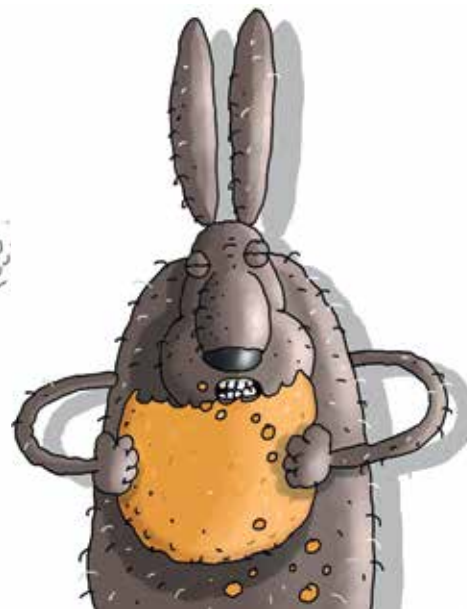
Aaluu õpeteje: Lasep koogil enne süümist ära jahtude. Talle miildive vanembe asja.

PANNKUUKE SÜÜP

Autujuht: Panep koogi taldre pääle, rabap väitse ja kahvle kätte ja jääp rohilest tuld uutme.

Võlevorst: Süüp koogi ärä, a peräst salgap.

Argpüks: Süüp kuuki silmä kinni. Peräst kaep sedä ärä unete.

Kass: Süüp koogi ütten iirege ärä.

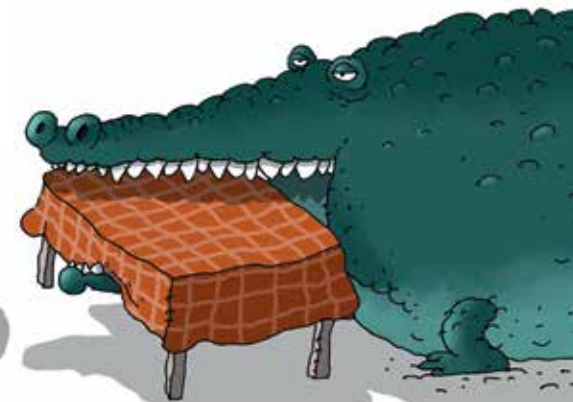
Säädusemiis: Tiip ärä jahtunu koogile trahvi.

Ajamiilne: Süüp taldre ärä. Koogi mösep puhtas ja panep nõuderesti pääle kujume.

lir: Süüp kuuki ja esi loodap, et kass tedä tähele ei pane.

Rokudill: Süüp ärä kassi, kelle kötun om kuuki söönu iir. Magussöögis võtap rokudill köögilavva.

KAMAGE PANNKOOGI

Siikõrd teeme kuuke kamage. Kama om vanaaigne süük, mida peetes nüidse aal kah au sihen, sest ta om tervisele ää. Mitmest villäst kokku jahvatet segäkama om peri Mulgimaalt.

- 3 muna
- 5 dl apupiimä või keviiri
- 2 dl nisupüügel
- 1 dl kamajahu
- 3 spl suhkurt
- 1 tl küsätamise pulbert
- 0,5 tl soodat
- näpuotsage suula
- küsätamise jaos võid või taimeeli

Lüü muna sedäsi valla, et munavalge jääve üte ja kõllatse tõise kausi sissi.

Lüü munavalge vatumassinege või käsitsi kõvas vatus.

Segä kik kuiva aine kokku.

Lopi valla munakõllatse, kalda neile manu apupiim või keviir ja sõs enne kokku segät kuiva aine. Segä ühtlases.

Lõpetuses segä tainale äste illiksi manu vattu lüüdu munavalge.

Lase tainal veeränd tunni seista.

Lase pann liidi pääl kuumas ja pane sinna võid või eli, tõsta lus-kage panni pääle väikse koogi, küsäte mõlembelt puult iluste pruinis.

Süü ubine-, paluku-, mustiku- või mõne muu sahvtige, mes kodun om. Kõrva võta rõöska piimä.

Ääd isu!

TUNNILAAN

1. LÕIKA VÄLLÄ MAJADERIVI JA TUNNILAANIRIBA.
2. LÕIKA ILLIKSI KUULUTUSTETULBA VEERDE PÄÄL PAPRE SISSI PILUDE MUSTAST TÄPIST MUSTA TÄPINI.
3. KIRJUTE TUNNILAAN ÄRÄ.

NBI LÕIKA MEISTERDUS SELLE LEHEPOOLE PÄÄLT VÄLLÄ. MES EDESI TETÄ, OM KIRJAN LEHE TÕISE POOLE PÄÄL.

VIA TUNNILAANIRIBA SIIT
ÜTEST PILUST PAPRE
TAGAST ETTE JA TÕISEST
PILUST PAPRE TAGA.

MURDMISE JUHT

TIIA METS '14

IISEBE

TÕISIBE

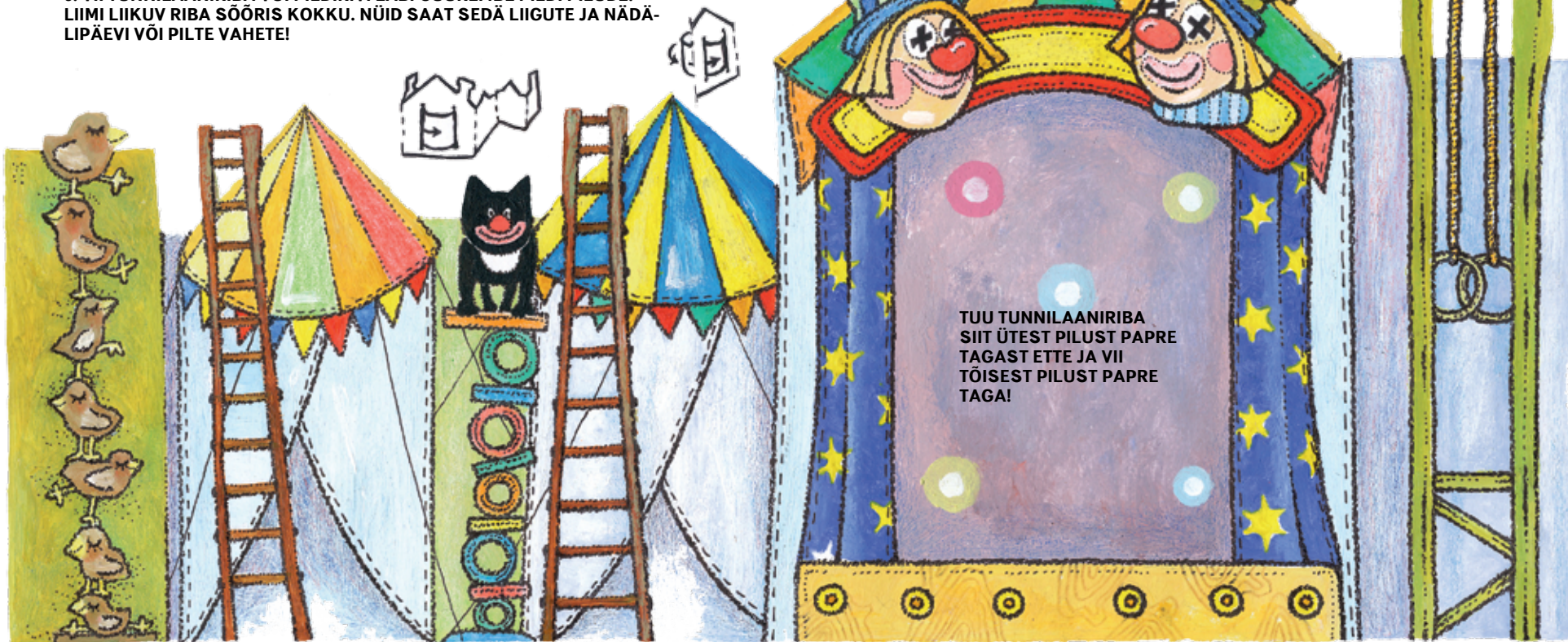
KOLMABE

NELLÄBE

RIIDE

LIMI SIITI

4. TUNNILAANI ASEMELE SAAT LIIKVA RIBA PÄÄLE VALIDE PILDI KAH.
5. MURRA MAJADERIVI JUTTE PERRÄ NUKELISES, NÕNDA ET SII LAVVA PÄÄL PÜSTI SEISÄS.
6. VII TUNNILAANIRIBA VÕI PILDIRIVI LÄBI SUUREMBE PILDI PILUDE. LIIMI LIIKUV RIBA SÕÖRIS KOKKU. NÜID SAAT SEDÄ LIIGUTE JA NÄDÄ-LIPÄEVI VÕI PILTE VAHETE!

TUU TUNNILAANIRIBA
SIIT ÜTEST PILUST PAPRE
TAGAST ETTE JA VII
TÕISEST PILUST PAPRE
TAGA!

IKI, IKI LÕUNE POOLE!

Lõikusekuul saap linde suvi otsa – poja om suures kasvatet ja ihen seisäp uus mure: loomusund ütlep, et tulemen om rassemble aa ja tali. A süüki jakkup viil kigi jaos, nõnda et saap ennest rasvatses süvvä.

Üitsjagu linde, näituses kuld-noka ja kaalustuvi, koguneve enne sügüst suurdes puntet. Ütenkuun om neil päevä süüki otsin kindlamb – kennigi pundist iki vainlase ärä näep. Toonekure ja suukure kõnnive kah mitmekümnekeste müüdä nurmi-niite ja otsive süüki. Elektreraadi om siin ja säälp pääsuksit täüs. Enne õhtut lendäve linnu üümajale – kuld-noka ja suitsupääsukse ruu sissi, suukure järve või mere viirde lage pääle, toonekure puie ja poste otsa.

Kik oles nagu kõrran, a lindel om rännukihk joba sihen. Mõni nuur lind akkap ärevusege esiki laulma. Seletemedet sund sääjöp nende noka lõune poole ja siivä kannave neid pikä reisi pääle. Vanalinnu mäleteve, kudas na ennemb om lõunese lennänu ja lendäve ariliguld sedäsama rada.

Täädusemihe nuputeve ja teeve katsit, et aimu saia, kudas linnu va-

KIK OLES NAGU KÕRRAN, A LINDEL OM RÄNNUKIHK JOBA SIHEN

live ärä lendämise jaos paraje aa ja levväve õige tii. Üle saa aaste om lindel rōngit jala ümmer pantu. Kotusse, kust rōngakandjit om leitu, märgites kaardi pääle ja nõnda saap uuri, kudas linde rännutii läbi eri riike ja üle merede lääp. Paarkümmend viimäst aastet om lindel raadjusaatjit kah külgi säet ja nõnda saave inimese nätä, kus tiiline parajaste om.

Pallude linnuliike noore rändä-

ve üten vanalindege, a üitsjagu linde rändäve peris ütsinde või üüse. Nemä levväve õige tii Maa magnetjoonde järgi, mida na tunneve oma sisemise „kompassige“. Kik linnu saadave egä aaste talve müüdä üten kindlan talvekodun – näituses kalakotka Kesk-Aafrikan, toonekure Lõune-Aafrikan, ani Ollandin ja Põhja-Prantsusmaal.

*Olav Renno, linnutäädja
Mulgi kiil: Kristi Ilves*

Päeväpildi om tennu Arne Ader

Juku lääp edimest päevä
Jkuuli ja ütlep tagasi tullen,
et rohkemb ta sinna ei lää.

„Mesperäst sa sis ei
lää?“ perive emä-esä.

„Kirjute ma ei mõista,
lugede kah mitte, a kõnelde
mul tunni aal ei lasta!“

Juku ost kinukassast piletit.
„Sa ostat joba kol-
mande pileti,“ ütlep pileti-
müüja. „Mesperäst?“

„A sii miis usse pääl
kisup mu pileti egä kõrd pur-
rus!“

Juku esä kõlistes naabre-
hele:

„Kuule, kas sa teit joba
oma poisi rehkenduse kodu-
tüü ärä?“

„Muduki.“

„Ole ää miis – las ma
kirjute maha!“

Aiapidäje suurusteve:
„Miul kasus sügüse
nõnda suur ubin, et vaevald
mahtusi korvi sissi ärä!“

„A miul olli siande suur,
et ma pidi lavva otsa ronime,
kui tahtsi tedä kätte saia ja
lavva jala vajusive raskuse all
laiali!“

„Ah, sii ei ole ju midägi!
Miu ubin olli nõnda rasse, et
nellä mihege jõusime vaevald
vankre pääle tõsta!“

„Kas vanger läits ka-
tik?“

„Es lää, a ubine siist
tükk uisk vällä ja panni obese
nahka!!!“

Õpeteje: „Juku, kus Piiter
om?“

Juku: „Meil olli võistelus,
kes saap aknest kaugembele
vällä kõölu. Temä olli võidu-
miis.“

Juku tulep koolist ja säräp
üle näo:

„Emä, emä, kuulmeister
ütel, et ma ei mõista summagi
rehkendel! Ja panni mulle päe-
vikuse määnsegi inde!“

Tüüõpetuse tunni aal uurip
õpeteje Juku käest:

„Sa olet tennu kuldnoka
maja ilma augute, kudas lind
sinna sissi saap?“

„Ei ole muret, ta om
joba sihen!“

Juku kisk ilmatu suurt kar-
vast peni sabast.

„Mes sa tiit, Juku!“ kee-

läp emä. „Koer võip ju otsa
panna!“

„Ärä pelgä - selle otsa-
ge ta ei ammustel!“

Juku lääp tõistre pernaise
Jmanu ja pallep:

„Emä om külmä saanu ja
talle oles vaja vabarnesahv-
ti!“

„Eldeke küll, mudukil!
Mille sissi ma pane? Kas sul
om tops või laas üten?“

„Ei ole mul midägi. Ma
süü kohe siinsaman ärä.“

Juku om televiisurin, saaten
J„Kes taht saia miljunää-
ris?“.

Ette om pant perämi-
ne küsimus: „Miande lind
ei mõista omale pesä tetä:
kuldnokk, kana, kägu või vaa-
san?“

Juku kõlistes esäle. Esä
tõst toru ja soovites vastate
„kägu“.

Juku vastaski, vastus
om õige ja Juku võit miljuni.
Kodun uur Juku esä käest,
kudas ta õiget vastust tääd.

Esä naar: „Kuule, Juku,
sii om ju siilile kah selge, et
kägu eläs iki kelläkapin!“

Kuulmeister: „Mütäs süüp
päeväge sama pallu, ku
ta esi kaalup.“

Juku: „A kudas mütäs
tääp, kui pallu ta kaalup?“

Juku kitt oma koera: „Mul
om maru tark peni – tuup
mulle egä ommuku värske
aalehe.“

„Kah mul asi – sedä
mõist egä peni tetä, ku tedä
kutsikust pääle õpete!“ arvap
naaber.

„Sedä muduki, a meil ei
ole aalehte tellitu!“

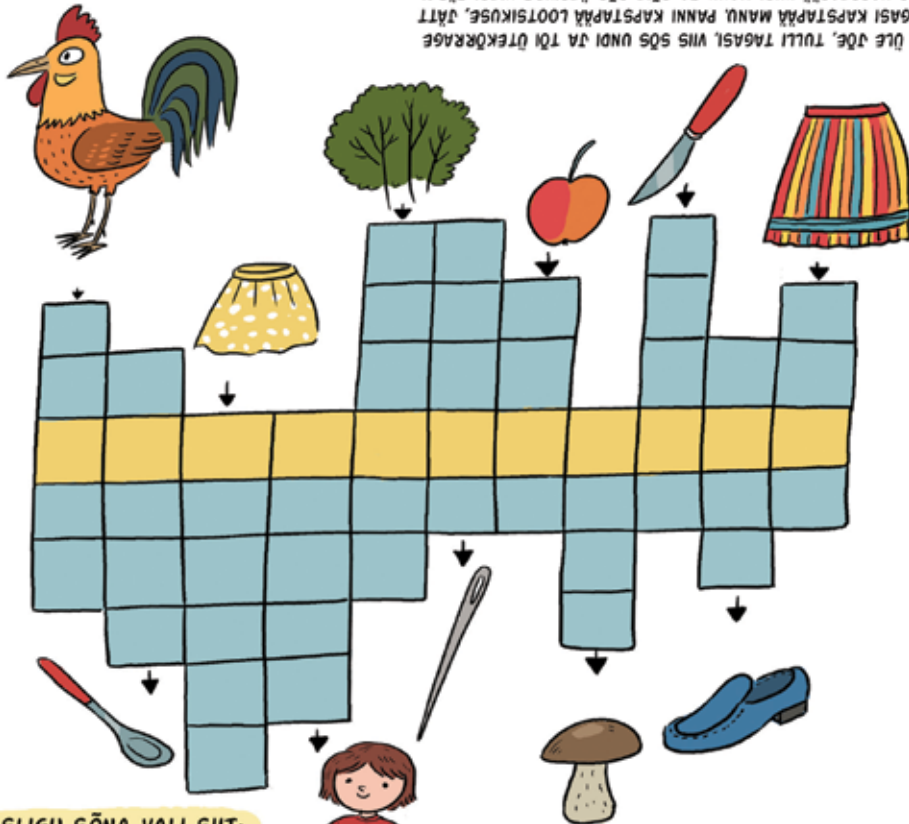

Joonistenu Elina Sildre

ÜITSKÕRD TAHT MIIS LOOTSIKUGE ÜLE JÕE
SÕITA, KITS, UNT JA KAPSTAPÄÄ ÜTEN.
LOOTSIK KAND PALLALD MIHE JA ÜTE NEIST.
MIIS TÄÄS, ET UNTI JA KITSI EI SAA KATEKSI
JÄTTÄ - UNT OLES KITSI ÄRÄ MURDAN. KU
JÄTTÄ KITS JA KAPSTAPÄÄ KATEKSI, OLES
KITS KAPSTAPÄÄ ÄRÄ SÖÖNU. MIIS MÖTEL JA
MÖTEL. VIIMÄTE LÕÜS ÄÄ NÕU JA VIIS KIK
ÖNNELIGULD ÜLE. KUDASMUUDU?

MIIS VIIS KITSI ÜLE JÕE, TULLI TAGASI VIIS SÕS UNDI JA TÕH ÜTEKRAAGE
KITSI JÄLE TAGASI KAPSTAPÄÄ MANU, PANNI KAPSTAPÄÄ LOOTSIKUSE, JÄTT
KITSI MAHA, VIIS KAPSTAPÄÄ UNDI MANU JA SÕIT SÕS ÜTSINDE KITSI JÄRGI.
VIIMÄTE VIIS KITSI TÕIST KÕRDA ÜLE JÕE, NÕU OLLIVE KIK KÕLM JÄLE
ÜTENKUUN, MIIS VALVAS MAN, ET NA ÜITSI ÄRÄ EI SÕS.

PASLIGU SÕNA VALI SIIT:
KENG, UNDRUK, UBIN,
PUHMAS, KIKAS, KÕRT,
LUIITS, LAITS, NÕGEL,
SIIN, VÄITS.

LAHENDE RISTSÕNA ÄRÄ, SIS SAAT
TÄÄDÄ, KUDAS VANAST MULGIMAAL
KOOLIÖPETEJET KUTSUTI.

VIA JUTIGE KOKKU LUUM, LIND JA TEMÄ POIG!

OBENE

LEHM

KITS

KASS

KANA

PENI

LAMMAS

SIGA

ANI

PARTS

KITSITALL

KASSIPOIG

KUTSIK

ANIPOIG

VARS

KANAPOIG

PÖRSS

PARTSIPOIG

VASIK

LAMBATALL

KUMMITUSE KOOLI- MAJAN

